

Fiskevårdsförslag gällande stensatta meanderbågen i Edsån

Upplands Väsby & Sollentuna kommun

Sportfiskarna

Tel: 08-410 80 625, fax: 08-795 96 73
E-post: micael.soderman@sportfiskarna.se
Postadress: Svartviksslingan 28, 167 39 Bromma
Hemsida: www.sportfiskarna.se
Foto: Micael Söderman om inte annat anges.

Innehållsförteckning

BAKGRUND	3
ÅTGÄRDSFÖRSLAG & DISKUSSION	4
Åtgärdsförslag 1	5
Åtgärdsförslag 2	7
Beskuggning	8
Erkännande	8
REFERENSER	9

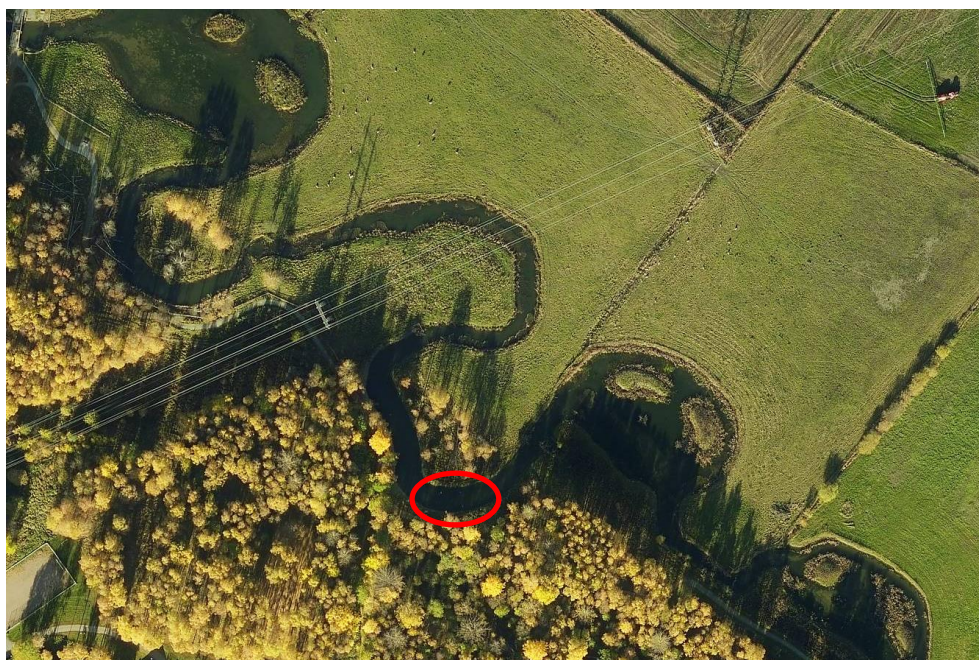
Bakgrund

Sportfiskarna fick av Upplands Väsby Kommun och Sollentuna Kommun i uppdrag att utreda möjligheten att optimera en bit av det sedan tidigare anlagda meandersystemet i Edsån (Figur 1). Syftet vid skapandet av anläggningen var flera men ett av dem som antagligen inte lyckats är att skapa en ny lekplats för asp. Sportfiskarna inventerade lokalen i samband med den inventering som genomfördes under våren 2018. Ingen asp observerades. Platsen är bred och relativt djup även om den grundats upp lite genom tillfört stenmaterial. Sportfiskarna bedömer lokalen som mindre lämplig som leklokal för arten.

För att skapa en möjlig lekmiljö behöver vattenhastigheten höjas. Detta görs lämpligen genom att grunda upp hela eller delar av sträckan ytterligare eller definierade strömkoncentratorer. Det finns ingen direkt fallhöjd i området och för att inte svämma över uppströmsliggande marker är dämmningsutrymmet med en leknacke mycket litet.

Åtgärdsförslag & Diskussion

Sportfiskarna har besökt lokalen vid flera tillfällen och vid skiftande vattenföring. Bristen på fallhöjd medför vissa svårigheter då det när detta finns är lättare att koncentrera denna till ett kortare parti och därmed skapa en snabbare vattenhastighet. Vi anser dock att det bör vara möjligt att skapa en bättre lämpad aspmiljö på platsen genom att anlägga föreslagna åtgärder. Det kommer oavsett framgång för asp eller ej skapas ett habitat som kommer att gynna den biologiska mångfalden. Vi beskriver nedan två olika åtgärdsförslag som bedöms vara möjliga på platsen. Det första förslaget innebär att området grundas upp för att på så sätt öka vattenhastigheten och sen tillförs fler stora block vilket ytterligare ökar vattenhastigheten (Figur 2, 3, 4, 5 & 6). Det andra förslaget är en mer klassisk strömvattenåtgärd där stenar läggs i vinkel tvärs över ån och finare leksubstrat läggs uppströms denna. Därtill ett par strömkoncentratorer för att ytterligare öka vattnets hastighet. Denna typ av åtgärd är mkt effektiv i strömvatten och anläggs oftast i ovankant av en strömsträcka med fallhöjd. På så sätt kan vattenhastigheten ökas över lekbotten och bra strömmiljö säkerställs nedströms lekplatsen. Här finns ingen fallhöjd att ta ut men Sportfiskarna tror att detta kan bli en lyckad aspåtgärd på platsen då vattenhastigheten under vårflod bör bli tillräckligt hög.

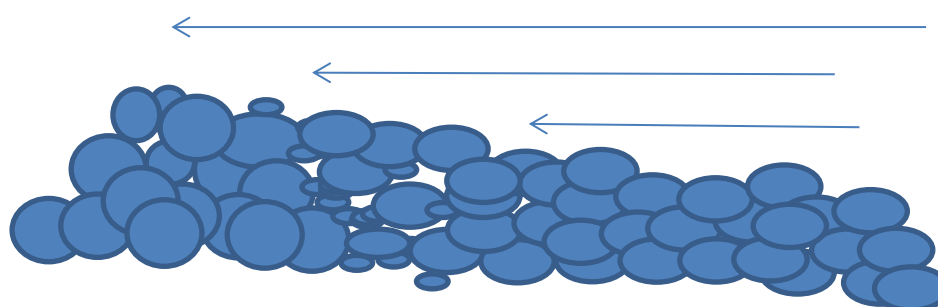
Figur 1. Den röda cirkeln omfattar utredningsområdet. Kartan hämtad från eniro.se.

Åtgärdsförslag 1

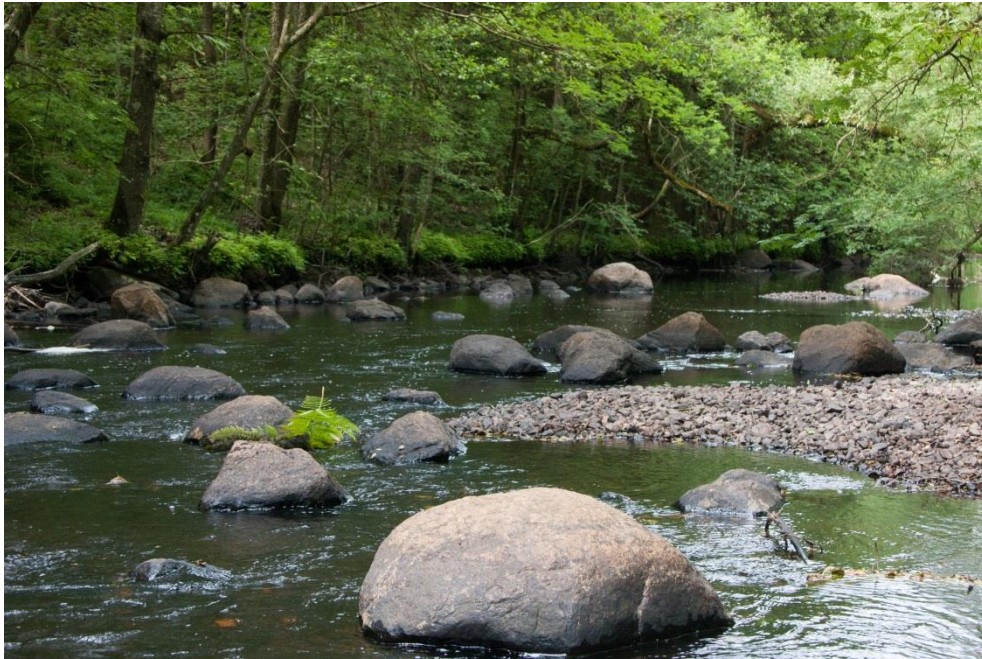
Genom att tillföra material i olika fraktioner går det att grunda upp åsträckan så djupet på stora delar uppgår till ca 0,3-0,4 m i stället för som idag 0,6-0,8 m. Vattenhastigheten är idag så låg och ån bred så Sportfiskarna tror inte att åtgärden kommer få en dämmande effekt.

Figur 2. Den blå figuren visar området som föreslås grundas upp. Kartan hämtad från eniro.se.

Figur 3. Principen för föreslagen uppgrävning sedd i genomskärning.

Figur 4. Genom att grunda upp partiet och tillföra stora block kan det skapas en mer lämplig miljö för asplek.

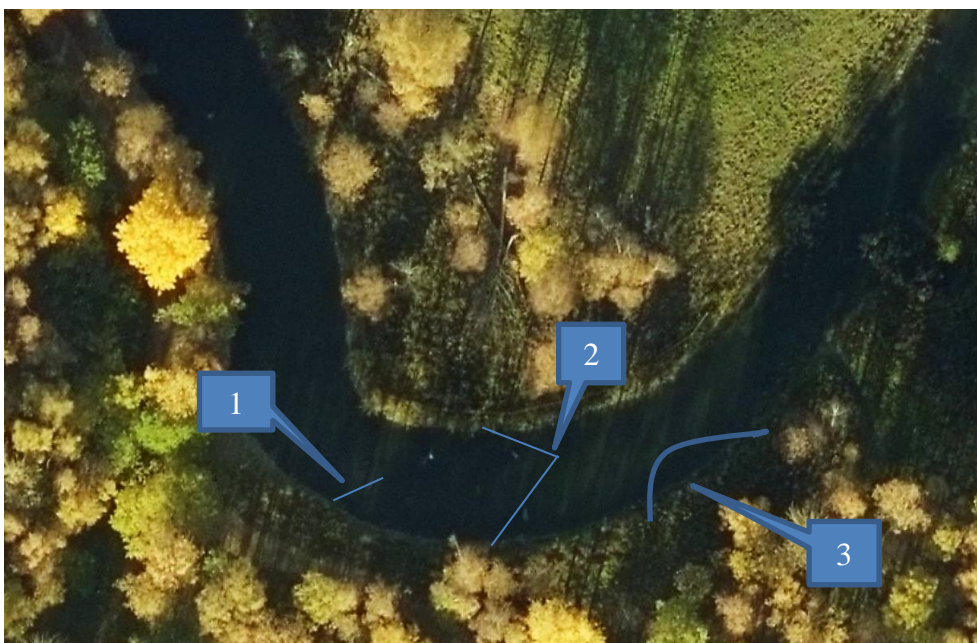
Figur 5. Åtgärdsområdet. Det stora block som ligger under vattenytan är ett bra riktmärke gällande nivåhöjning i åtgärdsförslag 1. Även krönet på åtgärderna i förslag 2 kan ha ungefär denna höjd som riktmärke. Stenens ovansida ligger ca 40 cm över botten. Vattenföringen bedömdes vid besöket motsvara normalvatten eller något under vad som brukar råda vid asparnas lek.

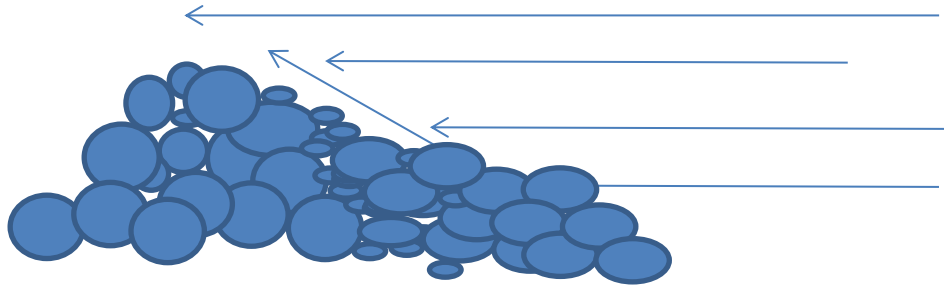
Figur 6. Åtgärdsområdet. Blocket med den flata ovsidan ses här vid lågvatten i september 2018. Området på bilden omfattar i stort hela området som behandlas i åtgärdsförslaget. Foto: Rikard Dahlén.

Åtgärdsförslag 2

Åtgärden (Figur 7 & 8) syftar till att få samma effekt som förslag ett men en mindre mängd material går åt samtidigt som lite djupare partier behålls. Vi föreslår dock att själva slutningen i ovankant på strömkoncentratorn görs minst två meter lång, gärna längre, så det inte bara blir en vägg av sten.

Figur 7. Åtgärd 1 utgörs av en halv strömkoncentrator och åtgärd två är en hel strömkoncentrator. Åtgärd tre är mer av karaktär udde men har samma syfte som övriga åtgärder. Dvs att öka strömshastigheten och därigenom förbättra lekmöjligheten för asp.

Figur 8. Principen för föreslagen strömkoncentrator 1 & 2 sedd i genomskärning.

Beskuggning

Åsträckan skulle må bra av en bättre beskuggning. Inte minst eftersom asparna tyck vara relativt skygga under sin lek och gärna söker skydd under överhäng eller broar (egen observation). Träd och buskar har också en mycket viktig ekologisk och skuggande funktion i åns ekosystem. De bidrar med mat då det trillar ner insekter från dem. De ger skugga och skydd vilket är viktigt även för andra fiskar och många olika organismer. Skuggan hämmar också växtkraften i vattenvegetationen (Järvi 1997). Sportfiskarna föreslår plantering av olika sorters träd men vill särskilt understryka knäckepilens lämplighet i sammahanget då den växer fort och enkelt går att hamla så den blir hängande ut över vattnet. Då det frekvent verkar förekomma bäver i ån kan det vara lämpligt att skydda träden nedtill med hjälp av exempelvis hönsnät.

Erkännande

Som överenskommet har inga hydrologiska beräkningar genomförts som kan prediktrea eventuella oönskade effekter uppströms föreslagna åtgärder. Sportfiskarna friskiver sig därmed alla sådana effekter vid ett eventuellt genomförande. Vi tror dock inte att åtgärderna kommer att ha en dämmande effekt på området uppströms.

Referenser

Järvi, T. Fiskevård I rinnande vatten. Fiskeriverket 1997.

